

Forfatter: Knudsen, Jakob

Titel: Gjæring Afklaring

Citation: Knudsen, Jakob: "Gjæring Afklaring", i Knudsen, Jakob: *Gjæring Afklaring*, udg. af Poul Zerlang , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, i samarbejde med Nyt Dansk Litteraturselskab, cop. 1988, s. 404. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-knudsenj01val-shoot-idm140346603096832/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: Gjæring Afklaring

Goethe-datter, og hun må da også i gang med at læse Goethe, nærmere bestemt anden del af *Faust*. Gennem de nævnte digtere har hun lært personlighedens frihed og naturens enhed at kende.

Hun er i besiddelse af en ikke ringe realdannelse, men kan ikke tænke sig noget »rædsommere« end faget historie. Desuden hader hun »saadan at forhandle og drofte Spørgsmaal«.

Til gengæld elsker hun det skønne og vil gerne pynte lidt på den stakkels tilværelse. »Det er noget af det dejligste jeg ved at frembringe saadan en Virkning.« Sit standpunkt tager hun inden for alnaturen ligesom Georg Brandes. Og med religiøs iver søger hun mod det uforglemmelige øjeblik, da hun skal møde en fri ung mand, uden skruper, uden angst. Til ham vil hun give sig her. De skal være som guder for hinanden. Hvis hun får den oplevelse, ønsker hun sig ikke mere af tilværelsen. Og hun prædiker vel at mærke ikke kodets evangelium, men en helhedsoplevelse af sjæl og natur.

Forholdet mellem Rebekka og Karl

Rebekka og Karl er tydeligvis meget forskellige. Nok virker Karls fader på Rebekka som en herreraand, men Karl selv oplever hun til tider som en livegen. Hun retter denne bebrejdelse mod ham: »Der er saa meget hos Dig, der ligesom er alt for varmt, alt for hedt fortrøligt: f. Eks. Din Samvittighed – pyh! – jeg synes, det bliver helt beklumret, naar jeg mærker den. Og din Jalousi – puh! Og din Gudfrygtighed – for den mistænker jeg Dig alligevel for at have en hel Del af« (G.-A., 321). Hun kan heller ikke lide, når den landlige gemtylighed kommer op i ham, og når han giver hende trykkys. Hun vil ikke ædes.

Karl kan være både fin og grov. Over for Rebekka føler og udtrykker han den høje *liviske* kærlighed, men over for rivalen Fensmark kommer det i egentlig forstand *tøperagtige* op i ham, altså den omstændighed, at han stammer fra en landsby. Rebekka kalder ham en stor bondedreng, da han truer med at give Fensmark »en Livfuld Hug«. Han ejer ikke *sål*.

Imidlertid har han på sin side en anklage mod Rebekka. Hendes aristokratiske bydannelse får hende unægtelig til at virke som en uovervindelig sikker dame, ligesom hun oftest er naturlig, men hun er ufolkelig, jf. hendes kølige udtalelser om folkesangen (G.-A., 257).

og hun ytrer sig til tider med frygtindgydende overlegenhed. Om dr. Fensmark siger hun: »Ja, hans Fader er ubetinget Slagtermester.» Når hun er sammen med fætre og kusiner, hengiver hun sig sammen med de ligesindede til selskabelige våserier, der kan give Karl kuldegysninger.

Rebekka føler, at hun drages mod Karl – men hvorfor? Hun nævner, at det kan være selve det lummerhede, der har fanget hende. Hun kan måske gennem det hede element mærke hans stærke lidenskab og intense sandhedsøgen.

Karl bliver ført ind i en ny verden af Rebekka. For første gang oplever han det erotiske som en enhed af sjæl og natur. Ikke Antons og Gjertruds grove lader, ikke Henriettes bly kærlighed, men natur og eros forenet i en kosmisk oplevelse eller rettere fantasi: »Rebekka Woltersien, det var som Luft og Sol og mægtigt taarnede, glødende Skyer. – Og denne Overgang, hvor Hals og Skuldre rundede sig svulmende og blev til Barm! – Hvor var hun dejlig! dejlig! dejlig!»

Hun er trods sin sofistikerede stil et erotisk naturtalent: Karl, Fensmark, Hellum, én efter én forelsker de sig dødeligt i hende. Allerede første gang hun er sammen med Karl, fanger hun ham ind. Han anskuer nu sin barnekæreste som en bleggrøn plante, medens Rebekka som just anført virker som et kosmisk naturspil.

Forholdet mellem Rebekka og Karl når sit første højdepunkt, da Rebekka en nat kommer for at hengive sig til ham, dybt overbevist om, at han omsider er fuldt frigjort fra fortidens bindinger, at det uforglemmelige øjeblik nu er inde. Men da føler han atter den sugende afgrundsangst (jf. Gjertrud-episoden) og udbryder: »Det er jo Synd!» Fortiden vælder op i ham. »Synd!» udbryder Rebekka. Hun får et chok, som hun egentlig aldrig forvinder.

Leopoldsborg

Efter at Karl har rystet sit chok af sig, foretager han springet over i Rebekkas verden. Gennem Fensmark og Rebekka føres han ind i det moderne panteistiske paradis, og samtidig fornyer han sine forsøg på at vinde Rebekka.

Under en udflygt til Dyrehaven oplever de et bristefærdigt øjeblik, hvor den store oplevelse er nær. Rebekka afviser dog Karl, fordi hun gennemskuer, at han er styret af den erotiske fascination, ikke af